

Aan de gemeenteraad van de gemeente Westerveld

Onderwerp: scenario's sierteelt, vervolg voorbereidingsbesluit (zaaknummer: 2026-000891)

9 februari 2026

Geachte leden van de raad,

U staat op het punt om te besluiten over het toestaan van bestrijdingsmiddelen in de leefomgeving van uw inwoners. De gezondheidsrisico's daarvan zijn inmiddels bekend, onderbouwd en voorzienbaar.

Het is daarom van belang dat u het volgende meeweegt.

1. De gemeente is verplicht de grondrechten van inwoners te respecteren en de volksgezondheid te beschermen. Niets doen is juridisch gezien geen optie.
2. Waar risico's bekend zijn, is het negeren daarvan geen politieke vrijheid, maar een bestuurlijke keuze. Waarvoor u verantwoordelijkheid draagt.
3. De mogelijkheden om sierteelt te reguleren zijn uitputtend in beeld gebracht. Er nu geen gebruik van maken is politieke onwil. En dwingt bezorgde inwoners opnieuw in het offensief.
4. U moet zich laten informeren door wetenschappers – en niet zozeer door juristen – over de effecten van bestrijdingsmiddelen op de gezondheid en leefomgeving van uw inwoners. Als u dat nalaat, kunt u eigenlijk geen goed besluit nemen. En dat maakt het besluit over het omgevingsplan onrechtmatig.
5. Een convenant is een heilloze weg.
6. Nu niet kiezen voor niet-reguleren maakt van de gemeente Westerveld een zeer slecht voorbeeld en leidt tot imagoschade.

Hierna lichten we enkele van deze punten toe.

De gemeente is verplicht de grondrechten van inwoners te respecteren en de volksgezondheid te beschermen.

De gemeente Westerveld is als overheid verplicht de grondrechten (bijv. recht op leven, rechten op lichamelijke integriteit) van inwoners te respecteren en de volksgezondheid te beschermen. Denk in dat kader ook vooral aan de rechten van kinderen.

Op grond van de Grondwet en het EVRM mag zij bekende en voorzienbare gezondheidsrisico's niet negeren, ook niet als er nog wetenschappelijke onzekerheid bestaat. Het voorzorgsbeginsel betekent dat de gemeente bij mogelijke gezondheidsschade door bestrijdingsmiddelen niet hoeft te wachten op volledige zekerheid, maar binnen haar bevoegdheden redelijke en evenwichtige maatregelen mag en moet overwegen. Het gaat daarbij niet om een garantie op nul risico, maar om zorgvuldige besluitvorming waarin de bescherming van de gezondheid van inwoners zwaar meeweegt. Vermijdbare schade dient voorkomen te worden.

Als de gemeente Westerveld het nu nalaat om de grondrechten van haar inwoners te respecteren en de volksgezondheid te beschermen, kan dat op verschillende vlakken consequenties hebben: juridisch, bestuurlijk en politiek. Juridisch kan bijvoorbeeld het Omgevingsplan worden vernietigd of geoordeeld worden dat de gemeente schadevergoeding moet betalen, als zij wist van

gezondheidsrisico's en toch geen adequate maatregelen trof.¹ Politiek en bestuurlijk kan er sprake zijn van verlies van vertrouwen van inwoners (en dat is al laag) en reputatieschade.

De mogelijkheden om sierteelt te reguleren zijn al diverse keren onderzocht en gepresenteerd

Jarenlang heeft de gemeente Westerveld inwoners voorgehouden dat zij geen mogelijkheden had om regels te stellen met betrekking tot de sier- en bollenteelt. Ook speelde zij nauwelijks een bemiddelende rol, terwijl het dossier sier- en bollenteelt steeds verder uit de bocht vloog. U bent uit uw eigen omgeving wellicht ook bekend met verziekte verhoudingen tussen telers en omwonenden of andere vervelende incidenten zoals vernielingen en bedreigingen over en weer.

Ook de provincie hield (en houdt) zich afzijdig. De leidde ertoe dat inwoners geen andere optie zagen dan civiele procedures te starten tegen telers. De gevolgen daarvan zijn inmiddels bekend. Juridisch zijn deze procedures in heel Nederland succesvol gebleken, maar ze zijn allesbehalve bevorderlijk voor de onderlinge relaties in plattelandsgemeenschappen.

Ondertussen is ruimschoots duidelijk dat de gemeente wél mogelijkheden heeft om sier- en bollenteelt planologisch te reguleren. De mogelijkheden zijn de gemeente Westerveld ook verschillende keren aangereikt.

- In april 2024 verscheen het rapport “Zorgen voor morgen” van de Noordelijke Rekenkamer. Onder meer in bijlage 2 – geschreven door prof. mr. Koeman, voormalig topadvocaat bij Stibbe en oud-staatsraad van de Raad van State – is uitvoerig uitgewerkt dat en welke mogelijkheden gemeenten onder de Omgevingswet hebben om bijvoorbeeld bufferzones in te stellen tussen planologische functies die elkaar niet goed verdragen. Een snelweg leg je bijvoorbeeld ook op afstand van een woonwijk aan. Overigens niet zozeer vanwege een voorzorgsbeginsel, maar domweg vanwege algemene inzichten over het beschermen van een goed woon- en leefklimaat. Actuele kennis en wetenschappelijke inzichten over een specifieke situatie dienen daarbij leidend te zijn.

Wie goed leest, kan uit het advies van prof. Koeman halen dat een afstand van 50 meter weliswaar “niet onredelijk is”, maar dus ook niet in alle gevallen redelijk. Een andere, ruimere afstand is ook goed denkbaar.² Het is daarom noodzakelijk dat u zich niet alleen laat adviseren door juristen, maar juist ook door wetenschappers.

- In december 2024 verscheen de handleiding “Regulering bestrijdingsmiddelen” van Natuur & Milieu en Urgenda. Deze handleiding bevat een zeer uitvoerige beschrijving van alle planologische opties die gemeenten hebben om bestrijdingsmiddelen te reguleren en zo gezondheid en natuur te beschermen. Het eerste exemplaar van de handleiding is in december 2024 door een delegatie AARDIge burens overhandigd aan toenmalig wethouder 5.1.2e van notabene de gemeente Westerveld.
- In september 2025 verscheen het advies van Pels Rijcken dat ook bijgevoegd was bij de stukken voor de vergadering van uw raad van 3 februari jl. In lijn met voornoemde eerdere documenten kwam ook Pels Rijcken tot de conclusie dat de gemeente wel degelijk een hele waaier aan mogelijkheden heeft om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te reguleren. Een

¹ Zelfs persoonlijke aansprakelijkheid van raadsleden is niet uitgesloten, al ligt de drempel daarvoor wel hoog.

² Prof. Koeman verwijst in zijn notitie voor de rekenkamer overigens ook naar een notitie van Bout Advocaten, het kantoor van 5.1.2e die bij uw raad is wezen inspreken namens de telers. Prof. Koeman wijst erop dat er wel degelijk mogelijkheden zijn onder Omgevingswet om óók in te grijpen bij bestaande situaties.

spuitsvrije zone van 250 meter wordt door Pels Rijcken verdedigbaar geacht. Dit sluit aan bij de constatering van prof. Koeman dat de afstand van 50 meter *in het algemeen* niet onredelijk is. Daarbij wordt duidelijk uitgewerkt dat het risico op nadeelcompensatie geminimaliseerd kan worden door overgangstermijnen te hanteren.

Ervan uitgaande dat uw raad kennis heeft van voornoemde documenten, is de enige reden om alle mogelijkheden die er zijn nu niet te benutten dan ook gelegen in politieke onwil. Onwil die mogelijk wordt aangewakkerd doordat de sector – via dezelfde advocaat die ons en onze burens ten tijde van de Boterveen-zaak heeft geïntimideerd met een miljoenenclaim (zie ook hierna) – uw raad bedreigt met schadeclaims en een “juridische uitputtingsslag”.³

Wij roepen u op om lef te tonen en u niet te laten intimideren. Hadden de bewoners van het Boterveen in 2023 zich teruggetrokken onder dreiging van de miljoenenclaim, dan had “de strijd” rondom de sierteelt in Westerveld zich nog jarenlang kunnen voortslepen. Zij staken hun nek uit en betaalden daarvoor letterlijk en figuurlijk een prijs. Het is nu aan u om niet langer uw inwoners de hete kolen uit het vuur te laten halen, maar zélf door te pakken. U moet nu redelijke en evenwichtige maatregelen treffen, waarbij de gezondheid van inwoners zwaar weegt.

Daarbij menen wij overigens dat een spuitsvrije zone van 50 meter veel te beperkt is. Zo heeft het RIVM in haar OBO I-onderzoek (2019-2023) immers geconstateerd dat residuen van bestrijdingsmiddelen op honderden meters afstand van akkers worden gevonden. Ondanks alle drift-reducerende maatregelen ten spijt waarnaar de sector telkens verwijst. En juridisch is de afstand van 50 meter dus generiek en zeker niet in beton gegoten.

U moet zich laten informeren door wetenschappers – en niet zozeer door juristen – over de effecten van bestrijdingsmiddelen op de gezondheid en leefomgeving van uw inwoners.

Op grond van artikel 3:2 Awb rust op u de plicht het besluit - om het omgevingsplan te wijzigen - zorgvuldig voor te bereiden. Dat betekent dat u zich actief en zelfstandig moet laten informeren door ter zake deskundige wetenschappers over de effecten van bestrijdingsmiddelen op de gezondheid en de leefomgeving van uw inwoners. Het is niet genoeg om deze beoordeling overwegend te baseren op juridische adviezen, nu deze geen inhoudelijk inzicht geven in de feitelijke en gezondheidkundige risico's.

Door geen (of onvoldoende) wetenschappelijke expertise te betrekken bij de besluitvorming ontbreekt een deugdelijke feitelijke grondslag. Daarmee is tevens niet voldaan aan de motiveringsplicht van artikel 3:46 Awb, nu het besluit niet inzichtelijk maakt waarom het omgevingsplan, gelet op mogelijke gezondheids- en milieueffecten, aanvaardbaar wordt geacht.

Dit gebrek leidt ertoe dat het besluit inzake het omgevingsplan in strijd is met de artikelen 3:2 en 3:46 Awb en daarom onrechtmatig is. Voor zover u nog geen wetenschappers heeft geraadpleegd, is het dus belangrijk om dat alsnog met spoed te doen. De gemeente is daar overigens ook op gewezen tijdens het “participatieproces” met de maatschappelijke stakeholders.

Convenant?

In de pers vernamen wij dat een nieuw convenant vanuit de sector serieus aan uw raad is gepresenteerd als alternatief voor regulering. Alsof het een duizend-dingen-doekje is waarmee alle polarisatie en al het juridische gedoe kan worden weggepoetst. Een convenant is een

³ Zo lazen wij op RTV Drenthe

privaatrechtelijke overeenkomst. Dat betekent dat partijen die het *niet* tekenen, er ook niet aan gebonden zijn.

Het ligt voor de hand dat veel inwoners die kennis hebben van de pesticiden problematiek een dergelijk convenant niet zullen tekenen. De ervaringen met het vorige convenant (2020-2025) waren immers niet onverdeeld positief. En ondertussen is de juridische weg meer geëffend met een bestendige stroom rechtszaken in het voordeel van omwonenden en natuur.

Daarbij werd al in 2019 in het rapport “Uitgesproken” uitgebracht door o.a. oud-dijkgraaf 5.1.2e. In dat rapport werd geconstateerd dat de overheid nu echt aan zet is om onder meer verdere escalatie en polarisatie in het dossier te voorkomen. Ondertussen zijn we zeven jaar, vele rechtszaken en verstoorde verhoudingen verder. Dat nu opnieuw een “oplossing” in de (semi)private en vrijwillige sfeer wordt gepresenteerd is simpelweg triest. En juridisch dus ook niet kloppend. We hopen dan ook zeer dat uw raad dit heilloze pad niet serieus overweegt.

Niet ingrijpen is onbegrijpelijk en leidt tot imagoschade

Wij menen dat met het voorgaande voldoende uiteengezet is waarom het niet-reguleren van bestrijdingsmiddelen géén optie is. Juridisch niet, maar ook bestuurlijk en politiek niet.

Wie “Westerveld” en “lelieteelt” intikt op Google, komt terecht bij een schier eindeloze lijst van nieuwsartikelen. We horen uit eerste hand dat kijkers twijfelen over het kopen van woningen vanwege de mogelijke komst van lelies op percelen ernaast. De eerder aangehaalde reputatie- of imagoschade is dus al gaande.

De impact van bestrijdingsmiddelen is sowieso volop in de aandacht op dit moment. Denk bijvoorbeeld aan het feit dat steeds meer gemeenten geen bosjes bloemen meer weggeven. Of recent de veelbesproken uitgave van het boek “Het pesticidenparadijs” van Dirk de Bekker.⁴

Het is dan ook tijd dat een toeristische gemeente als Westerveld – waar bovendien steeds meer inwoners “van buiten” komen – met de tijdsgeest meebeweegt en in actie komt. Niet om telers te pesten, maar simpelweg om ervoor te zorgen dat functies die elkaar niet verdragen uit elkaar worden gehaald. Daar is niks vreemds aan en zou een “*no brainer*” moeten zijn. De angst voor schadeclaims mag daarbij niet leidend zijn. Helemaal niet nu vaststaat dat het risico daarop geminimaliseerd kan worden door een nette overgangstermijn te hanteren.

Volledigheidshalve wijzen wij er ook nog op dat niet-ingrijpen op termijn tot schadeclaims van inwoners zou kunnen leiden. Dergelijke zaken en claims zullen van een heel andere orde zijn dan zaken van telers, voor wie het uiteindelijk om een bedrijfsrisico gaat. Wij hopen dat uw raad daar óók bij stilstaat nu zij moet kiezen voor de eerste – zij het zeer beperkte – planologische ingrepen rondom de sier- en bollenteelt in de gemeente.

Waarom deze e-mail?

Sinds 2019 wonen wij met onze kinderen aan 5.1.2e in Dwingeloo. Niet lang daarna werden wij bekend met de problemen rondom de lelieteelt in onze mooie gemeente.

In het voorjaar van 2023 werden er lelies naast ons huis en de huizen van onze burens gepoot. Dit baarde ons grote zorgen. In de (internationale) wetenschappelijke literatuur wordt immers een

⁴ In dat boek staan bijv. oude foto's waarop mensen letterlijk door wolken DDT heenlopen, omdat het ontsmettend zou zijn en helpt tegen insecten. Jaren later bleek DDT zeer schadelijk en werd het verboden. De ongemakkelijke vergelijking met drift vanaf moderne akkers dringt zich op.

plausibel verband aangenomen tussen de blootstelling aan bestrijdingsmiddelen en het risico op de ziekte van Parkinson en op ontwikkelingsstoornissen bij jonge kinderen. Dat is geen verzinsel of aanname, maar een feit. Voor kinderen zijn de risico's groter.

De gangbare lelieteelt is nog altijd een grootverbruiker van bestrijdingsmiddelen.⁵ Het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de lelieteelt is van een andere intensiteit dan bij andere gewassen. Elke spuitbeurt is als het ware een extra lot in de Parkinson-loterij: het is niet zeker dat je later "de hoofdprijs" wint, maar de kans wordt wel telkens ietsje groter. Waar je dat wellicht nog kan billijken bij voedselgewas, ligt dat naar ons oordeel bij een luxe exportproduct als een bloem(bol) anders.

Daarbij kon niet uitgesloten worden dat de bestrijdingsmiddelen negatieve effecten zouden hebben op het nabij gelegen Natura2000 gebied Leggelderveld (onderdeel van het Drents-Friese Wold).

Omdat contact met de teler en de verpachter niet leidde tot een oplossing en ook handhavingsverzoeken bij de provincie Drenthe en uw gemeente afgewimpeld werden,⁶ resteerde nog slechts één oplossing om te voorkomen dat onze woonomgeving zou worden blootgesteld aan de vele bestrijdingsmiddelen die wekelijks op de lelieakker zouden worden gebruikt. Samen met verschillende burens startten wij een civiele procedure tegen de teler.

In de zomer van 2023 stonden wij zodoende aan de wieg van de "Boterveen-uitspraken". In die uitspraken werd voor het eerst een spuitverbod opgelegd. U bent ongetwijfeld op de hoogte van deze baanbrekende uitspraak.⁷ Het was groot nieuws (*Zembla*, *Pointer*, *Volkskrant* etc.), tot in buitenlandse media aan toe (*The Guardian*, *24France*).

Lokaal was er zeer veel aandacht voor de verstoorde verhoudingen in de buurt, die tot een climax kwamen toen er doodsb bedreigingen werden ontvangen en onze burens met een stalker én een vuurwerkbom op hun auto te maken kregen. Het Dagblad van het Noorden en RTV Drenthe hebben er meermaals over bericht.

De Boterveen-zaak was overigens ook katalysator voor de oprichting van AARDigeburen: een landelijk opererend netwerk van bezorgde omwonenden van sier- en bollenteeltpercelen, dat wordt gesteund door verschillende NGO's.

Sinds de Boterveen-uitspraak zijn wij het onderwerp sierteelt in de gemeente Westerveld met bovengemiddelde interesse en kritisch blijven volgen.

Het is naar ons oordeel niet uit te leggen dat overheden, zoals de gemeente Westerveld, bijna drie jaar na de Boterveen-zaak nog altijd dralen als het om het reguleren van de sierteelt gaat. Zelfs kleine "muizenstapjes" zoals een spuitvrije zone van 50 meter zoals het college nu voorstelt, worden niet zonder meer instemmend ontvangen of zelfs ter discussie gesteld. Terwijl de gemeente juridisch dus wel in actie *moet* komen.

⁵ Daar verandert een kostbaar project als de "Drentse-lilie" de komende jaren niks aan, nu dat slechts op zeer beperkte schaal wordt uitgerold.

⁶ Het handhavingsverzoek bij de provincie Drenthe is inmiddels een zaak bij de rechtbank Noord-Nederland. De zaak ligt al geruime tijd "op de stapel" bij de rechtbank. Het handhavingsverzoek bij de gemeente Westerveld is door het college afgewezen. Het beroep bij de rechtbank hebben is ingetrokken omdat het voeren van zo'n procedure teveel ten koste gaat van onze andere (bedrijfs)activiteiten. Daarbij is er ondertussen een bestendige stroom rechtszaken op gang gekomen ten gunste van omwonenden en kwetsbare natuur.

⁷ Zie ook Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden d.d. 10 juli 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:6083. Naar het plausibele verband wordt ook in die uitspraak verwezen. De uitspraak lijkt ondertussen een "standaarduitspraak", op basis waarvan bijvoorbeeld ook een spuitverbod is opgelegd in Sevenum (Limburg). Ook die zaak trok de nodige media-aandacht.

Het is verontrustend dat soms de indruk wordt gewekt dat niets doen óók nog een optie is.

Ondertussen zien we elk teeltseizoen de uitwassen van de teelt door de hele gemeente opnieuw ontstaan: lelies (maar ook gladiolen etc.) pal naast huizen, campings en zelfs kinderdagverblijven. Alsof er geen plausibel verband met allerlei vreselijke ziektes is. En alsof de overheid geen actieve zorgplicht heeft ten aanzien van de gezondheid van haar inwoners en het beschermen van de natuur.

Elders in Nederlands gaat men wat dat betreft voortvarender te werk: in Opsterland, Haaksbergen en straks ook Hof van Twente is (niet-biologische) bollenteelt verboden. Dit zijn alle echte plattelandsgemeenten zoals Westerveld.

Wij vertrouwen er daarom op dat u uw verantwoordelijk neemt en een wijze keuze zult maken. Waarbij een gezonde leefomgeving voor alle inwoners – in lijn met het recht – prevaleert boven het geldelijk belang van enkelen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e en 5.1.2e

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	2, 4, 6